

Kritik mot Stockholms tingsrätt för att ha expedierat en sekretessbelagd partsbilaga till en motpart

---

Beslutet i korthet: En åklagare ansökte vid Stockholms tingsrätt om att en särskild företrädare skulle förordnas för ett barn. Av en bilaga till ansökan framgick att barnet och en av vårdnadshavarna hade sekretesskyddade personuppgifter, och endast personnummer för dem angavs. Tingsrätten förordnade i ett interimistiskt beslut en advokat till särskild företrädare för barnet och beslutade att sekretess enligt 36 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen skulle gälla för sådana uppgifter som kunde röja barnets, de båda vårdnadshavarnas eller den misstänktes identitet. Av partsbilagor till det interimistiska beslutet framgick båda vårdnadshavarnas namn, personnummer och adresser.

Åklagaren meddelade så småningom att förundersökningen hade lagts ned. Tingsrätten skrev därför av ärendet och förordnade att sekretess även fortsättningsvis skulle gälla för personuppgifterna i partsbilagorna till beslutet. Av den ena partsbilagan framgick moderns namn, personnummer och adress. Av den andra partsbilagan framgick faderns namn och personnummer samt en adress till en kriminalvårdsanstalt.

Tingsrätten får kritik för att ha expedierat det slutliga beslutet med den sekretessbelagda partsbilagan för den ena vårdnadshavaren till den andre vårdnadshavaren och därmed röjt sekretesskyddade personuppgifter.

Anmälan

I en anmälan till JO framförde AA klagomål mot Stockholms tingsrätt med anledning av handläggningen av tingsrättens ärende Ä 3610-18. Enligt anmälan hade tingsrätten i samband med expedieringen av det slutliga beslutet samtidigt expedierat partsbilagan med AA:s sekretesskyddade personuppgifter till en annan motpart i ärendet.

Inledande utredning

JO tog del av ett dagboksblad och samtliga handlingar i tingsrättens ärende. Av materialet framgick såvitt är av intresse följande:

Den 16 mars 2018 ansökte åklagaren om att en särskild företrädare skulle förordnas för ett barn. Som skäl för detta angavs att en före detta sambo till

barnets ena vårdnadshavare misstänktes för ofredande mot barnet. Det framkom också att barnets andra vårdnadshavare avtjänade ett fängelsestraff för bl.a. misshandel av barnet. I en bilaga till ansökan framgick dels att barnet och modern hade sekretesskyddade personuppgifter, varför endast deras personnummer angavs, dels faderns namn, personnummer och adress. Av en annan bilaga framgick den misstänktes namn, personnummer och adress.

I ett interimistiskt beslut samma dag förordnade tingsrätten en advokat till särskild företrädare för barnet och beslutade att sekretessbestämmelsen i 36 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), OSL, även i fortsättningen skulle vara tillämplig på uppgifterna i tingsrättens beslut, inklusive samtliga bilagor, som kunde röja barnets eller vårdnadshavares och den misstänktes identitet. I partsbilagorna till beslutet återfanns moderns respektive faderns namn, personnummer och adress. Tingsrätten förordnade också att det interimistiska beslutet skulle expedieras till barnets vårdnadshavare först den fjärde vardagen efter beslutsdatumet, enligt 2 a § förordningen (1999:998) om särskild företrädare för barn.

Den 29 augusti 2018 meddelade åklagaren att förundersökningen hade lagts ned. Med anledning därav skrev tingsrätten den 18 september 2018 av ärendet. Tingsrätten förordnade i beslutet att sekretessbestämmelsen i 36 kap. 1 § OSL även i fortsättningen skulle vara tillämplig på personuppgifterna i partsbilagorna till beslutet. Av den ena partsbilagan framgick moderns namn, personnummer och adress, vilken var en annan än den som hade angetts i partsbilagan till det interimistiska beslutet. Av den andra partsbilagan framgick faderns namn och personnummer samt en adress till en kriminalvårdsanstalt.

JO:s remiss och tingsrättens remissvar

JO uppmanade tingsrätten att lämna upplysningar om och yttra sig över det som AA hade fört fram i sin anmälan om hanteringen av dennas personuppgifter.

Tingsrätten (lagmannen BB) lämnade ett remissvar tillsammans med ett underyttrande från chefsrådmannen CC (underbilagorna här utelämnade).

BB uppgav följande:

Jag har inhämtat yttrande från chefsrådmannen CC som är ansvarig för den avdelning på tingsrätten som handlade det aktuella ärendet. En redogörelse för omständigheterna kring handläggningen och en analys utifrån gällande bestämmelser finns i hans yttrande, bilaga 1 [*se nedan, JO:s anm.*].

Det aktuella ärendet rörde särskild företrädare för barn. Barnet och en av vårdnadshavarna hade sekretesskyddade uppgifter i folkbokföringen. När en part har sekretesskyddade uppgifter anges uppgifterna inte i domen eller beslutet utan i en separat partsbilaga. I samband med att ärendet avslutades beslutade den ansvariga domaren att sekretessbestämmelsen 36 kap. 1 § OSL skulle vara fortsatt tillämplig för personuppgifterna i partsbilagan. När kansliet expedierade beslutet har med största sannolikhet även partsbilagan skickats till motparten i ärendet och därigenom har uppgifter som är skyddade i folkbokföringen blivit röjda.

Tingsrätten är väl medveten om att fel av detta slag kan få stora konsekvenser för den enskilde. Även om de flesta domstolshandläggare på tingsrätten och på den aktuella avdelningen haft kunskap om hur sekretessbelagda partsbilagor ska hanteras hade tingsrätten vid den tidpunkten inte någon skriftlig rutin för detta. Domstolsverkets expedieringshandbok lämnar frågan öppen.

Det är mycket angeläget att liknande fel inte inträffar i framtiden och därför har tingsrätten nu fört in ett förtydligande om hur sekretessbelagda partsbilagor till domar och beslut ska hanteras i den senaste versionen av tingsrättens Sekretesslathund. Samtliga avdelningschefer har också haft en genomgång med sina medarbetare om den rättsliga regleringen och hur handläggningen bör ske.

CC uppgav följande:

Bakgrund

I mars 2018 kom till avdelning 3 in en ansökan om förordnande av särskild företrädare för barn (Å 3610-18). Ärendet lottades på beredningsenhet 9. Ansvarig domare för den enheten är en tingsfiskal. Av en bilaga till ansökan framgick att barnet och en vårdnadshavare (AA) hade sekretessmarkerade uppgifter. I tingsrättens målhanteringssystem Vera framgick att AA hade sekretesskydd i folkbokföringen.

Den 18 september 2018 skrev tingsfiskalen DD (förordnades som tingsfiskal i mitten av juli 2018) av ärendet. Hon beslutade samtidigt att sekretessbestämmelsen i 36 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen även i fortsättningen skulle vara tillämplig på personuppgifterna i partsbilagorna till beslutet (dock på kansliet hemligstämplade med hänvisning till annat lagrum). Av partsbilagorna framgick parternas namn och adresser. I samband med att ärendet avslutades talar mycket för att också bilagorna till beslutet expedierades till båda parter. Att så blev fallet bekräftas av anmälan till JO. Följden blev att en man fick kännedom om sin f.d. flickväs adress som var sekretesskyddad i folkbokföringen.

Avdelningen fick kännedom om det inträffade tämligen omgående. På min uppmaning skrev DD därefter en promemoria om det inträffade. För det närmare händelseförloppet hänvisas till denna [...]. Både DD och EE, som var den handläggare som expedierade beslutet, har med anledning av JO:s remiss framfört till mig att de inte har något ytterligare att tillägga i saken utan hänvisar till vad som antecknats i bifogade handlingar.

Jag fick DD:s promemoria den 27 september 2018 och vidtog därefter vissa åtgärder. Jag kan i denna del hänvisa till min minnesanteckning [...].

Rättsliga utgångspunkter och yttrande

Av 22 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen följer att uppgifter i folkbokföringen under vissa förutsättningar kan vara belagda med sekretess, t.ex. om det av särskild anledning kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider men om uppgiften röjs.

Om en domstol i sin rättskipande eller rättsvårdande verksamhet får en sekretessreglerad uppgift från domstol eller annan myndighet, blir sekretessbestämmelsen med vissa undantag tillämplig på uppgiften även hos den mottagande domstolen (43 kap. 2 § första stycket OSL).

För myndigheter gäller även, beträffande förföljda personer, sekretess för uppgift om bl.a. enskilds bostadsadress om det av särskild anledning kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne kan komma att utsättas för hot eller våld eller lida annat allvarligt men om uppgiften röjs (21 kap. 3 § första stycket OSL).

När det gäller ärenden enligt lagen (1999:997) om särskild företrädare för barn framgår särskilt av 36 kap. 1 § OSL bl.a. att sekretess gäller hos domstol för uppgift om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden, om det kan

antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider skada eller men om uppgiften röjs (första stycket 1 p).

I det nu aktuella fallet var bl.a. AA:s bostadsadress föremål för sekretess. Tingsrätten har också när ärendet avgjordes beslutat att bestämmelsen i 36 kap. 1 § OSL (jfr 43 kap. 8 § andra stycket OSL) skulle vara tillämplig på personuppgifterna i partsbilagorna till beslutet. I partsbilagan angavs AA:s bostadsadress.

Mot denna bakgrund bedömer jag att det var felaktigt att partsbilagan kom att expedieras på sätt som nu skedde. Det inträffade synes framför allt ha berott på oklara rutiner och en osäkerhet av det rättsliga läget (partsinsynen i förhållande till sekretess för parts adressuppgifter, se t.ex. Heuman m.fl., Sekretess m.m. hos allmän domstol, 3:e uppl., se särskilt s. 118 om denna problematik). Någon uttrycklig rutin i detta hänseende förefaller inte heller finnas i Domstolsverkets handböcker och saken har från avdelningens sida nämnts till en av de ansvariga för aktuell handbok. Vid en förnyad kontakt med berörd person inför detta yttrande har kommit fram att även Domstolsverket har uppmärksamats på frågan. Som jag har förstått saken förs bara saker som klart framgår av t.ex. lag in i handboken.

Avdelningen beklagar det inträffade, väl medveten om att ett sådant handlande kan få olyckliga konsekvenser för den enskilde parten. Som framgår av bilaga 2 har efter händelsen vidtagits åtgärder för att säkerställa att en liknande händelse inte inträffar igen samt att rutinerna på avdelningen i detta hänseende är desamma och lika tydliga som på övriga avdelningar.

AA fick möjlighet att kommentera remissvaret.

Rättslig reglering

Tingsrätten har i sitt remissvar och underyttrande redogjort för viss rättslig reglering som är relevant för ärendet. Jag hänvisar därför till denna men vill också lägga till följande:

Sekretess hindrar inte att en enskild som är part i ett ärende hos en domstol och som på grund av sin partsställning har rätt till insyn i handläggningen tar del av en handling eller annat material i ärendet. En sådan handling eller ett sådant material får dock inte lämnas ut till parten i den utsträckning det av hänsyn till allmänt eller enskilt intresse är av synnerlig vikt att en sekretessbelagd uppgift i materialet inte röjs. I sådana fall ska myndigheten på något annat sätt lämna parten upplysning om vad materialet innehåller i den utsträckning det behövs för att parten ska kunna ta till vara sin rätt och det kan ske utan allvarlig skada för det intresse som sekretessen ska skydda. Det nu redovisade framgår av 10 kap. 3 § första stycket OSL. Av bestämmelsens andra stycke framgår bl.a. att sekretess aldrig hindrar att en part i ett ärende tar del av ett beslut i ärendet.

Tingsrätten har i underyttrandet till remissvaret hänvisat till bestämmelsen i 43 kap. 8 § andra stycket OSL. Den bestämmelsen innebär att sekretess inte upphör om domstolen i sitt avgörande beslutar att en sekretessbestämmelse ska vara tillämplig på vissa uppgifter även i fortsättningen.

Bedömning

När det aktuella ärendet avslutades förordnade tingsrätten med stöd av 43 kap. 8 § andra stycket OSL att sekretessbestämmelsen i 36 kap. 1 § samma lag skulle

fortsätta att vara tillämplig även på personuppgifterna i partsbilagorna till beslutet. Uppgifterna i dessa bilagor omfattades därför av fortsatt sekretess. Av utredningen framgår att partsbilagorna skickades ut till samtliga parter när det slutliga beslutet expedierades. Därmed röjdes den ena motpartens nya och i folkbokföringen skyddade bostadsadress för den andre motparten.

Enligt 36 kap. 1 § första stycket 1 OSL kan sekretess gälla hos domstol i ett ärende enligt lagen (1999:997) om särskild företrädare för barn för uppgift om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden. En förutsättning för sådan sekretess är att det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider skada eller men om uppgiften röjs. Bestämmelsen syftar i första hand till att skydda det utsatta barnets integritet och identitet. Sålunda har redan förekomsten av misstanke om brott mot ett barn typiskt sett bedömts vara en känslig uppgift. Sekretess kan till följd av bestämmelsen gälla också för andra uppgifter, om det kan antas att ett röjande av dessa innebär att en enskild lider men. Även vårdnadshavares namn kan alltså hemlighållas för att skydda barnets identitet. Sekretessförordnanden med en sådan omfattning torde vara vanliga i praxis. Vid sidan av 36 kap. 1 § kan andra bestämmelser i OSL vara tillämpliga på uppgifter i ett ärende om särskild företrädare för barn. (Se prop. 1998/99:133 s. 37 f. och bl.a. Heuman m.fl., Sekretess m.m. hos allmän domstol, femte uppl., s. 92 f.)

Bestämmelsen i 36 kap. 1 § första stycket 1 OSL syftar däremot inte till att hemlighålla motsvarande uppgifter mellan motparterna i samma ärende, dvs. i detta fall mellan de två vårdnadshavarna. Som utgångspunkt framstår det också som naturligt att vårdnadshavarna i ett fall som det förevarande känner till såväl identiteten på det barn om vilket de har gemensam vårdnad som varandras identitet.

Som framgått hade den ena vårdnadshavaren, som i tingsrättens ärende benämndes Sekretess C, skyddade personuppgifter, liksom det barn som påstods ha varit utsatt för brott och som hos tingsrätten benämndes Sekretess A. Av tingsrättens målhanteringssystem framgick att det fanns en sekretessmarkering för dessa personer. Vidare fanns det redan i åklagarens framställan en upplysning om att den andra vårdnadshavaren, benämnd Sekretess D, avtjänade ett fängelsestraff för våldsbrott mot Sekretess A. Det fanns mot denna bakgrund anledning för tingsrätten att överväga om det med stöd av någon annan bestämmelse än den i 36 kap. 1 § OSL fanns utrymme att hålla Sekretess C:s bostadsadress hemlig i förhållande till den andre motparten Sekretess D.

Tingsrätten har redogjort för bestämmelserna i 22 kap. 1 § första stycket och 21 kap. 3 § första stycket OSL. Den sistnämnda bestämmelsen är direkt tillämplig hos en domstol. Enligt den kan sekretess gälla för uppgift om, såvitt här är av intresse, en enskilds bostadsadress eller annan jämförbar uppgift som kan lämna upplysning om var den enskilde bor. En sådan normalt sett harmlös uppgift som en bostadsadress kan sålunda sekretessbeläggas med stöd av denna

bestämmelse, om det av särskild anledning kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne kan komma att utsättas för hot eller våld eller lida allvarligt men om uppgiften röjs. Det aktuella ärendet rörde särskild företrädare för barn. Det fanns därmed enligt min mening utrymme för tingsrätten att mot bakgrund av den s.k. kollisionsregeln i 10 kap. 3 § OSL pröva om adressuppgiften för Sekretess C var ovidkommande för själva saken och om det med hänsyn till omständigheterna var av synnerlig vikt att den inte röjdes för Sekretess D (se bl.a. Heuman m.fl., Sekretess m.m. hos allmän domstol, femte uppl., s. 147 f., jfr JO 2016/17 s. 439 och SOU 2010:14 s. 310 f.).

Av tingsrättens remissvar framgår inte annat än att avsikten var att uppgifterna i partsbilagorna till det slutliga beslutet skulle hemlighållas även mellan motparterna. Såvitt framkommit har den ansvariga domaren emellertid inte gjort några särskilda överväganden och inte heller lämnat några instruktioner inför expedieringen av det slutliga beslutet. Dessutom saknades det vid den tidpunkten tydliga skriftliga rutiner vid domstolen för hur sekretessbelagda partsbilagor skulle hanteras. Tingsrätten ska därför kritiseras för den expediering som medförde att Sekretess C:s skyddade bostadsadress kom att röjas för Sekretess D.

Jag vill understryka vikten av noggrannhet vid hanteringen av avgöranden som innehåller sekretessbelagda uppgifter, särskilt då som i detta fall ett röjande av en skyddad adressuppgift kan få förödande konsekvenser för den berörda personen och dennes närstående. Jag ser positivt på att tingsrätten efter det inträffade har fört in ett förtydligande i sina rutiner och följt upp det inträffade med berörda medarbetare.

Ärendet avslutas.